KONRAD MÄGI. NORRA MAASTIK. ÕLI. 1909

Hilja Läti

Konrad Mäe varasema loomingu üks silmapaistvamaid teoseid on 1909. aastaga dateeritud ja signeeritud maastikukompositsioon «Norra maastik». Maal on nüüd juba mõnda aega ENSV Riikliku Kunstimuuseumi ekspositsioonis. Muuseum omandas selle Tartu endise H. Treffneri gümnaasiumi kauaaegselt direktorilt Konstantin Treffnerilt, kelle kätte teos oli juba omal ajal sattunud. Nõukogude perioodil ei ole maal K. Mäe loomingu näitustel, kataloogis ega ka teistes kirjutistes esinenud (ka «Eesti kunsti ajaloos» on «Norra maastiku» asukoht veel teadmatuks märgitud).

Norras viibis K. Mägi 1908. aasta kevadest kuni 1910. aasta lõpuni. Tung põhjamaise looduse järele ja armastus kõigi norraliku vastu oli see, mis viis Konrad Mäe Pariisist Norrasse. Kuid oma osa võis olla ka alateadlikul või siis sügaval veendumusel, et just Norra loodus saab talle suureks inspiratsiooniallikaks. Nii kujunesid Norra aastad iseseisvalt töötavale noorele kunstnikule tegelikult kooliks. «Norra maastiku» motiiv pärineb Oslo ümbrusest. Improviseeriv loomisviis tõi kunstniku intuitiivselt selles töös lahenduseni, mis kätkeb endas paljusid hilisema Mäe tunnusjooni. Sellise panoraamse, selge ja ülevaatliku ning kontuuridega piiritletud vormidega maastikukompositsiooni otseseid järeltulijaid leiame Lõuna-Eesti maastikes. K. Mäge kui maastikumaalijat ei rahuldanud kunagi ainult ilus motiiv ja kaunid värvid, vaid ta otsis loodusest sügavamaid tundeid. «Norra maastikus» on romantiliselt salapäraste jõudude kandjaks vägev, kaugusi sulgev mäemassiiv. Kaljumäe raske, isegi painajaliku vormi rõhutamise kõrval on sugestiivse väljendusjõuga maalis ka värvid — sügavad sinised ja violetsed toonid. Mägede tagant tõusevad rahutud, hiljem Mäele nii iseloomulikud rünkpilved, mis veelgi rõhutavad looduse sisemist elu. Tagaplaanide dramaatilisusele on vastu asetatud suviste põldude ja niitude ning punaste katustega majade dekoratiivne värvirikkus. Täppiv puäntellistlik kattetehnika, mida kunstnik siin kasutab, jäi kauaks Mäe lemmikvõtteks.

Andeka maalijana omandas Mägi Norras kiiresti mitte ainult maalialased oskused, vaid leidis ka väljenduse oma isikupärasele minale, ehkki need aastad olid talle paljus väga rasked, nii et Friedebert Tuglas on seda aega Mäe elus üheks kurvemaks nimetanud. Kuid majanduslike raskuste kiuste ja neid trotsides saavutas kunstnik siiski eesmärgi. Eesti Kolmandale kunstinäitusele 1910. aastal saadetud töödega, milliseid kataloogi järgi oli 40 ja neist meieni säilinud 20, sai Mägi kodumaal tuntuks. Siin sai alguse looming, millega Konrad Mägi kujunes eesti kunsti suurimaks maastikumaalijaks.